

(von वा, वयति): उत मे प्रथियैर्वयियैः (श्यावः प्रणेता भुवत्) RV. 8, 19, 37. Es liessen sich gen. du. annehmen von प्रथी und वयी für प्रथ्योस् und वय्योस् und letzteres könnte zu der in 3. वयस् enthaltenen Wurzel gezogen werden als Bez. des jungen, kräftigen Rosses.

1. वयुन (वयुनं UNĀDIS. 3, 61) 1) n. a) Richtzeichen, Merkzeichen: अर्भू-दिदं वयुनम् RV. 1, 182, 1. विमानंमग्निर्वयुनं च वाघताम् 3, 3, 4. मन्माव-स्पवा न वयुनानि तनुः 2, 19, 8. अयतत्ता चरतो अयन्दन्यदिद्या चकार व-युना ब्रह्मणास्पतिः Ziel 24, 5. पुत्राणि यत्र वयुनानि भोजना wo viele Ge-nüsse als Ziel winken 10, 44, 7. समुद्रस्य वयुनस्य पतम् etwa im Fluge nach der Kufe (des Soma) als Ziel TS. 5, 3, 4, 3. — 2) Regel, Bestim-mung, Ordnung; Sitte: व्यब्रवीद्वयुना मर्त्यैः RV. 1, 143, 5. तित्तीनाम् 72, 7. ज्ञानानाम् 7, 75, 4. वृक्षिदस्य वारुण उरामथिरा वयुनेषु भूषति 8, 53, 8. Häufig वयुनानि विद्वान् und विश्वा व० वि० RV. 1, 132, 6. 189, 1. 3, 5, 6. 6, 15, 10. 75, 14. 7, 100, 5. 10, 122, 2. AV. 2, 28, 2. 4, 39, 10. 5, 20, 9. VS. 12, 15. Nir. 8, 20. instr. nach der Regel: अचिक्का गात्रा वयुना कृ-पोत RV. 1, 162, 18. यन्मात्रिकीत वयुना चनानुषक् 10, 49, 5. Hierher vielleicht auch RV. 1, 144, 5. — 3) (Bestimmtheit) Deutlichkeit, Unter-scheidbarkeit, Heiligkeit: ता अत्रत वयुनं विश्वा रज्ञः RV. 5, 48, 2. इका-यास्पुत्रो वयुने ऽजनिष्ठ 3, 29, 3. Gewöhnlich pl.: अक्रन्नुषामो वयुनानि पू-र्वथा 1, 92, 2. उषा उच्यते वयुना कपोति macht, dass man sich zurecht- finden kann d. h. hell 6. अक्तुनाक्ता वयुनानि साधत् 2, 19, 3. 4, 16, 3. अ-विन्दः केतु वयुनेष्वक्ताम् 6, 7, 5. 10, 46, 8. यवतिर्वयुनानि वस्ते bestimmte Formen 114, 3. ऋज्ञिप्यासो न वयुनेषु धूर्षदः etwa deutlich, leibhaftig 2, 34, 4. — d) Kenntniss, Wissen (= ज्ञान Comm.) Bhāg. P. 3, 4, 31. 4, 23, 12. 5, 11, 15. 10, 8, 30. चतुषा वयुनेन nach dem Comm. so v. a. ज्ञानमयेन 13, 38. — e) Tempel UḡġVAL. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛcācva von der Dhishanā Bhāg. P. 6, 6, 20. — 3) f. आ a) Kenntniss, Wissen Bhāg. P. 4, 9, 3. — b) N. pr. einer Tochter der Svadhā Bhāg. P. 4, 1, 63. — Vgl. अयुन.

2. वयुन adj. scheint zum Zweck der Etymologie im Anschluss an 3. वयस् gebildet zu sein: lebenskräftig: प्राणा वै देवा वयोनाधाः प्राणैर्हृदि सर्वे वयुने नद्धम् ÇAT. Br. 8, 2, 2, 8.

वयुनवत् (von 1. वयुन) adj. hell, klar: इदं ज्योतिस्तमसो वयुनावदस्था-त् RV. 4, 51, 1. स इतमो ऽवयुने ततन्वत्सूर्येण वयुनवच्चकार 6, 21, 3.

वयुनशस् (wie eben) adv. je nach der besonderen Bestimmung, regel-recht: इमं नो अग्ने अर्धरं केतव्यपुनशो यज्ञ RV. 6, 52, 12.

वयुनाविद्वद् (वयुनऽविद्वद् Padap.; vgl. RV. Prāt. 9, 7. VS. Prāt. 3, 96) adj. der Regel kundig: वि होत्रा दधे वयुनाविदेकः RV. 5, 81, 1.

वयोगत 1) adj. bejahrt Ait. Up. 4, 4. — 2) n. das Dahinsein der Jugend Spr. 1610.

वयोर्ज्ज् adj. Kraft erregend, — erhöhend: शुक्रासो वयोर्ज्ज् RV. 9, 23, 26.

वयोऽतिग adj. (f. आ) 1) bejahrt, betagt M. 7, 149. MĀRK. P. 18, 10. — 2) an kein Lebensalter gebunden: सा सिद्धिया वयोऽतिगा MBh. 12, 11881.

वयोर्धस् (वयोर्धस् UNĀDIS. 4, 228) adj. s. v. a. वयोधा, mit welchem es in mehreren Formen zusammenfällt. सं धमस्तु वयोर्धसः AV. 8, 1, 19. VS. 15, 7. Indra 28, 24. ÇAT. Br. 12, 9, 3, 16. KĀTU. ÇR. 19, 5, 22. ÇĀNKH. ÇR. 7, 4, 5. = तरुण UḡġVAL.

वयोर्धा 1) adj. acc. °धाम्, voc. °धस्, nom. pl. °धास्; fem. °धास्. a)

Kraft —, Gesundheit gebend, b) — besitzend, kraftvoll: रयि RV. 1, 73, 1. 6, 6, 7. वृषभ (Indra) 3, 31, 18. 49, 3. 51, 6. 4, 17, 17. 5, 43, 13. 9, 90, 1. Agni 4, 3, 10. 8, 61, 4. भवा वयस्कृदुत नो वयोधाः 10, 7, 7. पितरः 6, 73, 9.

VS. 13, 52. वीर RV. 2, 3, 9. Soma 8, 48, 15. 9, 96, 12. 110, 11. Tvashtar 6, 49, 9. देवा देवाय गृणते वयोधाः AV. 5, 11, 11. 7, 41, 2. प्रावन् 12, 3, 14. 13, 2, 33. 18, 4, 38. 19, 46, 6. fem. 9, 1, 8. 18, 4, 50. TS. 4, 4, 42, 1. — 2) f. Stärkung, Kräftigung: °धयि KĀUC. 24. °धे infinitivisch RV. 10, 53, 1. 67, 11.

वयोऽधिक adj. 1) an Jahren überlegen, — älter VARĀH. BRH. S. 86, 11. — 2) betagt, m. Greis M. 4, 141. नगरी मन्त्रीबालवयोऽधिका R. 2, 47, 10. वयोर्धेय n. Kräftigung RV. 10, 23, 8.

वयोनार्ध adj. etwa Gesundheit befestigend, — zusammenhaltend VS. 14, 7; vgl. ÇAT. Br. 8, 2, 2, 8.

वयोवयःशय्य adj. SV. 1, 4, 2, 2, 2 vermuthlich entstellt; vgl. VS. 5, 8.

वैयोविध adj. vogelartig ÇAT. Br. 10, 1, 2, 1. 2, 1, 1.

वयोवृद्ध adj. bejahrt RAH. 4, 27.

वयोर्वृद्ध adj. Kraft mehrend, stärkend: Morgen und Nacht RV. 5, 3, 6. die Marut 54, 2. रयि 8, 49, 11.

वयोर्कानि f. das Altern DhĀTUP. 26, 23. 31, 24. 34, 9.

वय्ये nach Śiā. patron. des Turviti, aus dem Geschlecht des Vajja RV. 1, 54, 6. N. eines Asura: याभिः कर्कन्धुं वय्ये च जिन्वथ 112, 6. eines Gefährten des Turviti; Indra hilft beiden über einen Strom, indem er dessen Lauf hemmt: अरमयः सरपसस्तराय कं तुर्वितये च वय्याय च सुतिम् 2, 13, 12. अविनं तुर्वितये वय्याय तर्त्तौम् (अरमयः) 4, 19, 6. Appellativ etwa Gefährte, Genosse in der Stelle: परिप्रयत्तं वय्यं सुषंसदं सोमं मनीषा अय्येनूषत् स्तुमः 9, 68, 8. Diese Bedeutung würde überall passen.

1. वर (वृ, वृ), वरते, वरते, वरति, वरत्, वरथस्; वृणाति, वृणते (व-रणे) DhĀTUP. 27, 8. वृणाति, वृणति (वरणे) 31, 16. 20. ववौर, ववर्थ ved. und ववरिथ P. 7, 2, 64. 38. Vop. 8, 89. वव्व, वव्वम् P. 7, 2, 13. Vop. 8, 57. ववृषे 16, 5. वव्वम्हे P. 7, 2, 13. वव्रिवौसम् RV. 2, 14, 2 u. s. w. वववृषम् gen. 1, 173, 5. अवारीत्, अवारिषम् (BRĀHMAṆA), अवारिषाम्, अवारिषुम् P. 7, 2, 40. 42. Vop. 12, 3. ved. अवर, आवर, वर (RV. Prāt. 1, 23. VS. Prāt. 1, 164. P. 6, 4, 73. Schol.), अवन, वन, वरत्, वम् 1. sg. RV. 10, 28, 7. वर्धथस्, वृधि, वर्तम्; अवरिष्ट, अवरीष्ट, अवृत P. 7, 2, 40. 42. Vop. 8, 99. 12, 3. 16, 5. वरिष्यति und वरीष्यति, वरिता und वरीता P. 7, 2, 38. व-रिषीष्ट und वृषीष्ट (वरीषीष्ट fehlerhaft) 39. 42. 1, 2, 12. Sch. Vop. 12, 3. 16, 5. वरितुम्, वरीतुम् und वर्तुम् (MBh. 4, 52), वर्त्ता, वर्त्ती RV. 1, 52, 6. वर्त्ते P. 7, 2, 11. Vop. 26, 89. In Betreff des Bindevocals s. KĀR. 1 aus Siddh. K. zu P. 7, 2, 10. Vop. 8, 60. verhüllen, bedecken, umschliessen, umringen; zurückhalten, gefangen halten; abhalten, hemmen, wehren: गाः RV. 1, 61, 10. अयः 2, 14, 2. न यत्ते शोचित्तमसा वरत्त einen Glanz wie deinen deckt man nicht mit Dunkel zu 4, 6, 6. वृत्वा ÇAT. Br. 1, 1, 3, 4. सः*) स्वर्गस्य लोकस्य द्वारमवृणोत् machte zu Ait. Br. 3, 42. — RV. 1, 63, 6. न तु ओजो वरत्त 3, 32, 9. न त्वाद्रयः परि षत्ता वरत्त 16. 8, 77, 3. राधः 4, 31, 9. न त्वा वरत्ते अन्यथा यदित्तसि स्तुतो मघम् 4, 32, 8. 42, 6. 5, 32, 9. 53, 7. 8, 24, 5. नकिर्यं वृणवते युधि 43, 21. 7, 32, 6. AV. 6, 7, 3. 10,

*) So in den von uns benutzten Hdschr. und in der Ausgabe.